

EXPLICACIÓ ARQUITECTÒNICA DE QUALSEVOL EDIFICI

Per explicar qualsevol edifici, no només cal explicar la història d'aquest mateix, sinó que convé donar resposta a algunes qüestions importants. Hem de donar la màxima informació de manera concisa i clara. Per tant, aquí us hem escrit un seguit de temes dels que hauríeu de parlar-ne.

0. Relació de l'edifici amb l'entorn

La construcció d'un nou edifici altera la fisonomia del conjunt urbà, per això diem que l'edifici és un espai de diàleg amb l'entorn. Aleshores, ens fixarem en les alineacions de façana, els desnivells de carrer i de les places, la distància entre edificis, la orientació respecte el sol, l'alçada, la forma, el color, detalls de disseny, el volum que ocupa, la privacitat, l'existència de patis interiors o zones verdes...

0.1. Hi ha espai per la pròpia comunitat? Hi ha espai per la comunitat pública?

És un edifici públic o privat? A quines zones podem accedir? Potser va lligat a una plaça o espai d'interès públic.

0.2. Fa ciutat?

Normalment els edificis es construeixen amb unes normes urbanístiques ja preestablertes i segueixen el ritme morfològic de la ciutat, però a vegades –degut a altres èpoques històriques, per exemple- es construïen edificis un per un satisfent només les necessitats dels inquilins, sense preveure futures construccions.

1. Programa

Explicació de l'ús (o usos) de l'edifici, zonificant-lo segons les activitats i necessitats. Molts edificis barregen diferents usos, ja que així permet tenir una millor oferta d'activitats als visitants.

1.1. Què és singular?

Trobar allò que defineix a l'edifici, la seva característica més primordial. Podríem parlar de: relacions visuals entre diferents zones de l'edifici, combinar espais exteriors amb interiors, recorreguts interessants, relacions entre el programa...

1.2. Ús original

L'ús per al qual va ser construït. Explicar el programa inicial abans de qualsevol reforma.

1.3. Ús actual

L'ús que té en aquests moments. Explicar el programa actual després de diferents possibles canvis o reformes.

1.4. Recorreguts i circulacions per usos

Normalment, segons els diferents usos, es creen diferents recorreguts. Explicar-los espacialment. Per exemple, pujant una escala, creuant un pati, compartint doble espai...

2. Condicionants

Explicació dels trets més importants que componen l'edifici, tant pel que fa respecte la ciutat com a la seva arquitectura.

2.1. Urbanització del lloc

Segons la ordenació urbanística de Barcelona, quina qualitat de parcel·la és: edifici aïllat, de cantonada, mitgeres...

2.2. Catalogacions patrimonials

Està catalogat com a patrimoni de la ciutat?

2.3. Circulacions

Accessos, recorreguts, camins... Explicar com es visita aquest edifici i quins són els llocs de més interès. Entendre si els espais són "de pas" o "per estar-hi" i fins a on ens porten. També seria important explicar a través de les circulacions, si hi ha relació entre els diferents espais dels edificis.

2.4. Estructurals

Explicar conceptes bàsics de l'estructura de l'edifici. Per exemple, si és un edifici porticat o de gran massa a les parets, si l'estructura és metàl·lica o de formigó, els nuclis principals de suport, si l'estructura és vista o no, si forma part de l'estètica de l'edifici, si té coberta plana o inclinada, si segueix un ordre de pilars i de retícula o no...

2.5. Restauracions? Si, no

Dir si ha tingut restauracions al llarg del temps o no. En el cas que n'hagi tingut, especificar-ne quan i per què es va fer (canvi de propietari, mal ús de l'edifici, per qüestions estètiques...)

3. Estil. Unitari, diversos

A quina època de la història pertany la construcció de l'edifici i l'estil que representa. Si només té un estil o en combina varis degut a les diferents reformes i al pas del temps.

3.1. Quins valors hi ha arquitectònics

Trets importants arquitectònics que lliguin amb la forma de fer aquests tipus d'edificis. Idees constructives que es puguin observar.

3.2. Històrics

La història repercuteix molt als edificis: estil arquitectònic de la època, ambient polític, normativa urbana del moment...

3.3. Altres arts

Explicar aspectes de l'edifici respecte altres matèries: paisatgístiques, ecologisme, constructives...

4. Materials. Quins? Per què aquest?

Materials utilitzats en la construcció de l'edifici, esmentar-los i explicar el per què. Té alguna relació amb els edificis del voltant? S'utilitza un material degut a l'abundància en aquella zona? Degut a gustos i tradicions històriques?

4.1. Tradicionals

Si els materials que s'utilitzen són els tradicionals d'aquella zona, explicar el per què.

4.2. Materials innovadors

Els materials innovadors són el començament de noves etapes arquitectòniques i normalment fan referència a nous descobriments i formes de pensar. Quines característiques aporten aquests materials?

4.3. Criteris sostenibles

Decisions i materials que fan referència a la sostenibilitat de l'edifici. S'emmagatzema energia per utilitzar-la en una altra cosa? Què ens aporta? Tenir consciència que actualment tot els edificis es construeixen per ser el més sostenible possible.

5. Històrics

Comentar el moment històric en el qual es va construir i l'estil arquitectònic del moment.

5.1. Com era l'entorn abans de construir-se l'edifici. I com és ara?

Fer una idea de l'entorn que envolta l'edifici en l'època que es va construir i com és ara. Enumerar les diferències i explicar els canvis urbanístics i d'ús de la zona.

6. Premis?

Ha guanyat algun premi? Ha participat en alguna exposició o moment d'interès social?

EXEMPLE: EXPLICACIÓ ARQUITECTÒNICA DEL CAIXAFÒRUM

Aquí us deixem un exemple que tots vosaltres coneixeu de la ciutat de Barcelona i que segur que heu visitat alguna vegada. Es troba dintre dels edificis que es poden visitar a les 48h Open House Barcelona, al districte de Montjuïc.

0. Relació de l'edifici amb l'entorn

El centre social i cultural de la Obra Social "la Caixa", està situat als peus de Montjuïc, aprop del conjunt arquitectònic de la Fira i del Museu Nacional d'Art de Catalunya. És un edifici que tot i estar a Montjuïc, la seva superfície mesura aproximadament com la d'una illa de l'eixample i té les cantonades en xamfrà. Fa cantonada i s'entra per la planta soterrània. A la planta superior, trobarem que estem al carrer, però l'edifici ens separa suaument de la part pública exterior (això és perquè van utilitzar el carrer com a tallafoc).

0.1. Hi ha espai per la pròpia comunitat? Hi ha espai per la comunitat pública?

S'hi pot accedir per veure l'interior de l'edifici qualsevol dia dins dels horaris establerts. L'única part que està tancada i s'accedeix amb entrada serien les sales d'exposicions.

0.2. Fa ciutat?

Sí, perquè uneix Montjuïc amb la ciutat. Està integrat en l'entramat dels carrers i té similitud als edificis del voltant.

1. Programa

Al ser un centre cultural, consta de: 3 sales d'exposicions, un espai de mediateca i d'art, un auditori amb capacitat per a 350 persones, 2 aules amb capacitat per a 133 persones en cada una, un gran vestíbul amb exposicions, una botiga-libreria i un restaurant-cafeteria.

1.1. Què és singular?

Al ser una antiga fàbrica, conserva l'estructura i la distribució pròpia d'una fàbrica. Els diferents espais es barregen en un "dins-fora" i gaudim d'un carrer peatonal privat que divideix volums.

1.2. Ús original

L'edifici constituïa la fàbrica propietat de Casimir Casaramona i Puigcerçós, industrial de cotó, especialitzat en la confecció de mantes i tovalloles, que necessitava un nou edifici per a substituir la seva antiga fàbrica que s'havia cremat. Casaramona va encarregar el projecte a Josep Puig i Cadafalch, que va projectar una fàbrica modèlica, una construcció horitzontal, constituïda per un conjunt de naus d'una sola planta, que facilita el trasllat de mercaderies mitjançant un sistema de carrers interns que a la vegada servien de tallafocs.

1.3. Ús actual

Ara és un centre sociocultural, ja que el va adquirir la Caixa. S'anomena CaixaFòrum.

1.4. Recorreguts i circulacions per usos

Degut a que l'entrada es produeix per la planta soterrani, veiem que hem d'accedir-hi mitjançant unes escales cap a baix, trobant-nos en un lloc obert però a la vegada silencios i

sense vista dels elements exteriors del carrer. Al entrar a l'edifici, trobem un gran hall que conté grans elements d'art i també és on es situa l'auditori. Per veure les diferents sales, hem de pujar unes altres escales, que ens porten al nivell del carrer i podem fer un recorregut exterior-interior. Aquí també es situa el restaurant-cafeteria.

2. Condicionants

Va ser una fàbrica modernista i pionera en l'ús d'energia elèctrica a les fàbriques. La seva situació és un lloc estratègic unint Montjuic amb la ciutat, una zona molt important degut a les reformes de la zona que es van fer per l'Exposició Internacional de Barcelona, l'any 1929.

2.1. Urbanització del lloc

És un edifici que fa cantonada i utilitza amb molt enginy els desnivells del terreny.

2.2. Catalogacions patrimonials

Al convertir-se propietat de la Caixa des del 1963, va ser declarada Monument Històric d'Interès Nacional l'any 1976.

2.3. Circulacions

Al ser un edifici de lliure accés, podem caminar per qualsevol zona de l'edifici. En aquest cas, les obres estaran a banda i banda del nostre recorregut, amb grans amplituds per a poder ser observades.

2.4. Estructurals

Està edificada en maó tradicional amb acabats de ferro forjat i s'inspira en la visió romàntica d'un castell medieval. Va ser pionera pel que fa a mesures de prevenció d'incendis i va esdevenir un referent pel que fa a les condicions de treball dels obrers i de salubritat, ja que per les finestres entrava la llum natural i podien obrir-les per ventilar. És una estructura modular.

2.5. Restauracions? Si, no

La fàbrica va abandonar de manera definitiva l'activitat industrial l'any 1919 i durant un llarg període va restar tancada. Del 1940 al 1992, va esdevenir caserna de la policia i després va passar a ser propietat de la Caixa, que és llavors quan van començar les restauracions, que es representen en 3 fases:

- Francisco Javier Asarta va ser l'arquitecte que va recuperar l'aspecte exterior original, els elements decoratius en pedra, maó i ferro i es van eliminar els afegits.
- Roberto Luna i Robert Brufau van crear un gran vestíbul subterrani i es van adaptar els tallers de la fàbrica per a sales d'exposicions. El projecte va permetre guanyar 5.000m² subterranis i la creació d'una nova entrada.
- Arata Isozaki va dissenyar la monumental estructura de vidre i acer, en forma d'arbre. El pati es va fer de pedra en referència al Pavelló d'Alemania que Mies van der Rohe va construir per a l'Exposició Internacional de 1929.
- Sol LeWitt va fer un mural especialment per aquest nou centre i Lucio Fontana va crear el núvol de neó que està a l'entrada.

3. Estil. Unitari, diversos

L'estil principal és modernista, ja que es va construir a principis del segle XX, però també té tocs moderns i novedosos, com per exemple les intervencions artístiques de Sol LeWitt i Lucio Fontana.

3.1. Quins valors hi ha arquitectònics

Podríem dir que Puig i Cadafalch va dissenyar una fàbrica plenament utilitària sense descuidar en cap moment la importància dels elements estètics i simbòlics propis del modernisme.

3.2. Històrics

Reflecteix perfectament les inquietuds culturals i les preocupacions socials de la pròspera burgesia catalana a principis del segle XX. Per això, va aixecar una gran expectativa popular al barri i va marcar l'inici d'una nova etapa de creixement urbà més enllà de les antigues muralles de la ciutat.

3.3. Altres arts

Edifici pioner en l'ús de l'energia elèctrica a les fàbriques i la coberta catalana forma diferents pendents per a desaiugar la pluja. Després de les reformes, l'entrada aconseguix evadir-nos de la civilització i ens transporta a una zona de patis i racons molt il·luminats.

4. Materials. Quins? Per què aquest?

Els materials utilitzats en la construcció de la fàbrica van ser el maó tradicional i el ferro forjat, ja que simulaven un castell.

4.1. Tradicionals

Són materials molt tradicionals en el modernisme.

4.2. Materials innovadors

En la reforma es va utilitzar el vidre i l'acer, materials més nous i moderns.

4.3. Criteris sostenibles

L'entrada que va crear Arata Isozaki, al ser de pedra blanca, juntament amb els vidres per entrar a l'interior, fan que s'aprofitei molt la llum del sol, que es reflexa en la pedra i entra per tota la façana de vidre.

5. Històrics

Es va construir a principis del segle XX, època del modernisme.

5.1. Com era l'entorn abans de construir-se l'edifici. I com és ara?

Abans, Montjuic era la gran muntanya de Barcelona, però poc a poc es van anar construint edificis gràcies a l'Exposició Internacional de Barcelona al 1929.

6. Premis?

Puig i Cadafalch va rebre per l'obra de la fàbrica Casa Ramona el Premi Anual d'Edificis Artístics de l'any 1913.